

Gorg de les Heures

Lluçà

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector nord-oest del terme municipal
Emplaçament A 6700 metres per pista asfaltada i pista forestal de la carretera C-154, punt quilomètric 37'200

Coordenades:

Latitud: 42.07437
Longitud: 2.00863
UTM Est (X): 417992
UTM Nord (Y): 4658509

Classificació

Número de fitxa 08109 - 197
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Alguns veïns del municipi encara recorden la llegenda
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dj., 19/02/2009 - 01:00

Descripció

"Vet ací que una vegada - i no va pas de rondalla - diuen que per Merlès amunt, per aquells contorns de les Heures de la Quart, arran mateix de la riera, en un espatat que feia feresa, tenia la seva cova una bruixa que

vivia entre mussols, gripaus, serps i busaroques.

La seva feina era reunir tots els follets dels contorns i fer-los ballar durant les nits de lluna vella. Per tot estar, ella filava llana, i el seu fus mai estava quiet entre els seus dits. Balla que balla i fila que fila.

Quan havia acabat la provisió que soia tenir de llana, diu que pujava a cavall d'una escombra i, a entrada de llustre, trico-trico, se n'anava cap enlaire a buscar-ne més, juntament amb una companya seva que vivia en una balma dels voltants de la vila de Prats de Lluçanès, i quan havia fet provisió, se'n tornava.

Era també per aquells paratges extraviats que hi vivia un pagès no gaire ric, però que es donava bona vida. Tenia una ramada d'ovelles, la cosa més grassa i ben plantada d'aquest món. Moltes vegades era ell mateix que les menava a pasturar, i sempre trobava bons herbassegars. Tot li anava a boca què vols cor que desitges. Cada any, era ell que portava els millors xais a vendre a les fires d'Alpens, Berga o Prats de Lluçanès.

Però, com que diuen que la fortuna és boja i sempre balla, i ja feia temps que li feia l'aleta, vingué un dia que els xais i les ovelles grasses i tendres se li aflaquiren, tocadetes d'alguna malura dolenta, i se li tornaren eixorques.

Ve-li aquí que tots els guanys arraconats anaren sortint de la fosca caixa de la cambra. I passat un temps, al pagès que us dic ja no li anaven les coses com ell volia, que Nostre Senyor ja sap per què les fa.

Vingué un dia que, avorrit i jugant-se el tot pel tot, va anar a trobar la bruixa de les Heures de la Quart, perquè li donés un remei i li digués el que calia fer.

Seguint els consells de la bruixa, se'n va anar a veure un pagès veí, perquè li deixés el seu marrà, ja que els seus no valien res i se li havien mort.

El bon home li deixà el més fornit de la seva ramada. L'animal però, era d'una llana més negra que una nit sense estels.

- Eh, doncs, quin marrà més bonic.

- A fe d'ell que sí.

- Pla que no en trobaries cap més a deu hores al volt.

- Ja tens raó, ja. Si les meves foscudes ovelles no es curen ara, com hi ha daixonses, que no ho entenc pas.

El va lligar per les banyes amb una soga, i avall s'ha dit.

- Apa, adéu-siau, i d'aquí a uns quants dies ja us el tornaré.

- Oh, això rai. No ve pas d'aquí.

D'ençà d'aquest dia, la fortuna del bon pagès tornà a refer-se pel que toca a les ovelles. Una xaiada com cap any bellugava pels prats on pasturava la ramada. Tots els xais nascuts foren d'una llana més negra que una gola de llop; però, com que n'hi havia molts, el seu amo i pastor ni menys que en això pensava.

Ja feia un temps que tenia el marrà i encara romancejava per tornar-lo, però vingué un dia que l'animal li fou reclamat. En comtes de tornar-lo i estar agraït, no volgué entendre a cap tracte, i se'l quedà per a ell, per més que fos acusat de lladre i de mal home.

Un vespre, complint el manament de la bruixa, el menà al peu de la riera i, després de degollar-lo, el tirà bo i mort dintre de les Goles de les Heures. No li devia quedar la consciència gaire en repòs, ja que des de llavors ençà mai més estigué gens ni mica content.

Un dia que pasturava el ramat en una prada de vora la riera, quan menys s'ho pensava, el cel va començar a ennuvol·lar-se, i ell, tenint por de la mullena, ja arreplegava les ovelles. Vet aquí que de dintre del Gorg de les Heures surt el marrà negre, amb unes banyes de foc, i comença a córrer pel prat com un boig. Tota la ramada s'esverà i es posà a botre al seu darrera, i, en un dir Jesús, es tornà a tirar a l'aigua, seguit del ramat i del seu pastor.

Mai més se n'ha sabut res.

Observacions:

(Continuació descripció) Temps després, un vianant volgué saber la fondària del Gorg i, agafant un cordill molt llarg lligat en una pedra, el deixà caure dintre les aigües. Feia estona que descabdellava quan va sentir una veu fosca que, sortint de dintre el Gorg, li deia: "Descabdella que descabdellaràs,

que al fons del Gorg de les Heures mai arribaràs".

I des de llavors ençà, ningú més no ha volgut saber res dels gorgs d'aquell racó de món."

Llegenda recollida originalment pel folklorista Josep M. Vilarnau dins l'Arxiu de tradicions populars, fascicle II "Tradicions del Lluçanès", i extreta del recull de llegendes i rondalles "El Lluçanès màgic".

Bibliografia

AADD (1998). El Lluçanès màgic. Recull de llegendes i rondalles del Lluçanès. Edicions Cossetània i Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

